

Meetpost Noordwijk 1978-1982,

Verslag nr. 4, *Columbidae* - *Emberizidae*.

(ALSMEDE CHIROPTERA, PHOCIDAE, DELPHINIDAE EN PHOCOENIDAE)

MEETPOST NOORDWIJK 1978-1982, REPORT NO. 4, COLUMBIDAE-EMBERIZIDAE
(PLUS CHIROPTERA, PHOCIDAE, DELPHINIDAE AND PHOCOENIDAE).

N.F. van der Ham,
Club van Zeetrekwaarnemers,
Alkmaar

Inleiding.

Dit artikel vormt het vierde en afsluitende verslag over de bevindingen van waarnemers van de Club van Zeetrekwaarnemers (CvZ) op de Meetpost Noordwijk (MpN) in de periode 1978-1982. Dit verslag behandelt summier het voorkomen van die vogelgroepen, die doorgaans niet systematisch worden bijgehouden tijdens zeetrekellingen, te weten: duiven, uilen, gierzwalven en zangvogels, terwijl ook de enkele zoogdierwaarnemingen vermeld zullen worden.

Materiaal en methoden.

Omdat tijdens zeetrekellingen de aandacht in eerste instantie naar de kust- en zeevogels (*Gaviidae*-*Alcidae*, voor verslaggeving over deze groepen zie Camphuijsen *et al.* 1982, Den Ouden & Camphuijsen 1983, Den Ouden & Van der Ham 1988) uitgaat en het bijhouden van de trek en aanwezigheid langs en op MpN van de hier behandelde groepen slechts een secundaire doelstelling was van het 'MpN-project', kunnen de hier gepresenteerde gegevens niet gezien worden als 'landtrekkingen op zee'. Waarschijnlijk geven zij echter wel een voorzichtige indicatie van het voorkomen van deze groepen op de MpN, 9 km voor de kust van Noordwijk. Hier moet echter wel aan worden toegevoegd, dat deze vogels slechts bijgehouden zijn, als de kust- en zeevogeltrek hiertoe gelegenheid gaf, terwijl bovendien niet alle waarnemers evenzeer gespist waren op de registratie van dit type gegevens. Ook zijn vele soorten alleen of grotendeels roepend vastgesteld, zodat voor deze soorten de opgegeven aantallen te laag zullen zijn.

Voor bijzonderheden betreffende de MpN zelf, de telmethode, het weer, de waarnemers en de invloed van het platform op de vogels wordt verwezen naar Camphuijsen *et al.* (1982) en Den Ouden & Van der Ham (1988). Het overzicht van de waarnemingsuren in voor- en najaar is gegeven in Den Ouden & Van der Ham (1988) op pagina 75. Eveneens zijn in dit rapport de verdeling van de waarnemingsuren (per maand) per klok-uur, per windkracht en per windrichting gegeven.

Alle verzamelde gegevens zullen vervolgens beschouwd worden als waren ze verzameld in een voorjaar en een najaar, dus zonder in te gaan op verschillen tussen de jaren.

Resultaten.

In tabel 1 is het totaaloverzicht gegeven van de vastgestelde aan-

Species	vj78	nj78	vj79	nj79	vj80	vj81	nj81	nj82	totaal
<i>Ficedula parva</i>	-	-	-	-	-	-	-	3	3
<i>Aegithalos caudatus</i>	-	-	-	-	-	-	-	1	1
<i>Parus ater</i>	-	-	-	-	-	-	1	1	2
<i>Parus major</i>	-	-	-	-	-	-	1	-	1
<i>Lanius collurio</i>	1	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Corvus monedula</i>	-	-	-	-	-	23	-	4	27
<i>C. frugil./corone</i>	-	-	-	-	-	1	-	2	3
<i>Corvus frugilegus</i>	-	-	-	-	-	5	24	4	33
<i>Corvus corone</i>	-	-	-	-	-	-	-	1	1
<i>Sturnus vulgaris</i>	22	2699	3	523	459	181	7502	2880	14269
<i>Passer domesticus</i>	-	-	1	-	-	-	-	-	1
<i>Passer montanus</i>	2	-	-	-	-	2	-	24	28
finch species	-	-	-	-	-	-	-	115	115
<i>Fringilla coelebs</i>	42	159	2	-	93	219	289	146	950
<i>Fr. montifringilla</i>	-	6	-	-	-	1	-	3	10
<i>Carduelis chloris</i>	-	-	-	-	-	-	3	1	4
<i>Carduelis carduelis</i>	-	-	-	-	-	1	-	-	1
<i>Carduelis spinus</i>	-	-	-	-	-	-	-	2	2
<i>Carduelis cannabina</i>	2	-	-	-	-	17	-	-	19
<i>Plectrophenax nivalis</i>	-	-	-	1	-	-	-	1	2
<i>Emberiza hortulana</i>	1	-	-	-	-	1	-	-	2
<i>Emberiza schoeniclus</i>	-	1	-	-	1	-	1	17	20
bat species	-	-	-	-	-	-	-	1	1
<i>Phoca vitulina</i>	1	-	-	-	-	-	-	-	1
<i>Grampus griseus</i>	-	-	-	2	-	-	-	-	2
<i>Phocoena phocoena</i>	-	1	-	-	-	-	1	-	2

tallen per soort. Trekrichting is niet gegeven; in grote lijnen was de voorjaarstrek NO-waarts en de najaarstrek ZW-waarts. In beide jaargetijden trad regelmatig koerscorrectie op in de richting van de kust; echt zeewaarts gerichte trek werd vrijwel nooit waargenomen. Wel werden regelmatig ter plaatse verblijvende vogels waargenomen (dikwijls nachttrekkertjes als Zwartkop *Sylvia atricapilla* of uitgeputte vogels, bv. Spreeuw *Sturnus vulgaris* of Vink *Fringilla coelebs*).

Hieronder volgt een summiere bespreking van het voorkomen per soort.

- *Postduif *Columba livia* - Regelmatig waargenomen in kleine aantallen; dikwijls exemplaren die voor langere tijd op het platform verbleven.
- *Holenduif *Columba oenas* - 2 oktober 1978 1 tp (18-19.00u; ZO 3)
2 oktober 1981 1 Z (08-09.00u; ZW 4)
- *Houtduif *Columba palumbus* - Enkele waarnemingen in voorjaar en najaar, het merendeel ter plaatse, bij wind uit ZO (2-4B).
- *Turkse Tortel *Streptopelia decaocto* - Uitsluitend enkele gevallen ter plaatse, hoofdzakelijk in het voorjaar, bij zachte wind uit O tot ZW.
- *Tortelduif *Streptopelia turtur* - 24 mei 1978 1 N (10.11.00u; NW 5)
- *Ransuil *Asio otus* - Hoofdzakelijk in april gezien bij wind uit N-ZO, 2-4B; slechts 3 langstreckende exemplaren en slechts 1 najaarsgeval: 12 oktober 1981 1 tp (14-15.00u; W 3)

- *Velduil *Asio flammeus* - Uitsluitend in het najaar (m.n. okt) gezien.
Het merendeel vloog onder nogal variërende omstandigheden langs
(wind tussen ZO 2 en NW 8).
- *Gierzwaluw *Apus apus* - Vooral in het voorjaar (mei) gezien bij zachte
wind tussen ZW en ZO. Slechts een maal in het najaar:
30 september 1981 1 Z (06-07.00u; ZW 5).
- *zangvogel species - Het overgrote deel van de ongedetermineerde zang-
vogels werd in eind septmber en oktober gezien, tijdens perioden
die ook veel leeuweriken, piepers, lijsters, spreeuwen en vinken
opleverden.
- *Boomleeuwerik *Lullula arborea* - 6 maart 1980 1 tp (11-12.00u; ZO 2)
1 oktober 1981 1 tp (06-07.00u; Z 3)
2 oktober 1982 1 tp (06-07.00u; ZW 4)
- *Veldleeuwerik *Alauda arvensis* - Slechts enkele waarnemingen in maart
en april. In het najaar vooral in oktober vastgesteld bij allerlei
windrichtingen.
- *Strandleeuwerik *Eremophila alpestris* -
20 november 1978 1 Z (12-13.00u; NW 4)
- *Oeverzwaluw *Riparia riparia* -
21 april 1978 1 N (07-08.00u; ZW 2)
12 mei 1978 1 tp (09-10.00 u; NW 8)
31 mei 1979 1 Z (10-11.00u; ZW3)
- *Boerenzwaluw *Hirundo rustica* - In het voorjaar hoofdzakelijk in mei
waargenomen, dikwijls Z(O)-waarts vliegend (bij wind tussen ZO en
ZW). Slechts enkele najaarsgevallen uit eind sept/begin okt.
- *Huiszwaluw *Delichon urbica* - In het voorjaar enkele gevallen in mei,
in het najaar in de eerste helft van oktober (dikwijls ter plaat-
se).
- *Boompieper *Anthus trivialis* - 9 april 1981 1 tp (08-09.00u; ZO 1)
6 september 1982 3 tp (14-17.00u; NO 2)
- *Graspieper *Anthus pratensis* - In het voorjaar regelmatig gezien in
april (dikwijls O-waarts trekkend) bij wind uit Z tot NO (4 Beau-
fort of minder). In het najaar leverden eind sept en okt flinke
aantallen op bij wind tussen ZW en ZO (5 Beaufort of minder).
- *Oeverpieper *Anthus petrosus* - Diverse gevallen in oktober, verder een
waarneming uit elk van de maanden maart, april en november.
- *Gele Kwikstaart *Motacilla flava* - 10 maart 1980 1 O (14-15.00u; Z 3)
In het voorjaar verder enkele waarnemingen uit eind april en begin
mei; in het najaar regelmatig meldingen uit september en begin ok-
tober.
- *Engelse Gele Kwikstaart *Motacilla flava flavissima* -
7 mei 1981 1 man tp (16-17.00u; ZO 3)
- *Grote Gele Kwikstaart *Motacilla cinerea* -
19 oktober 1978 1 tp (11-12.00u; ZW 2)
19 oktober 1982 1 Z (09-10.00u; ZW 5)
- *Witte Kwikstaart *Motacilla alba* - In het voorjaar vooral in april regel-
matig vastgesteld (veelal O-waarts vliegend) bij zachte wind
uit Z tot O. In het najaar alleen af en toe gezien in sept en okt
(wind Z tot O, 4 Beaufort of minder).
- *Winterkoning *Troglodytes troglodytes* - Uitsluitend ter plaatse waarge-
nomen op het platform zelf; in april en oktober.
- *Heggemus *Prunella modularis* - 7 april 1981 1 tp (07-08.00u; ZO 2)
3 oktober 1978 4 tp (07-11.00u; Z 3)
5 oktober 1982 1 tp (07-08.00u; Z 3)
- *Roodborst *Erithacus rubecula* - Vrijwel uitsluitend ter plaatse waarge-
nomen: enkele in april en vrij regelmatig van half sept tot half
okt (wind tussen ZW en O, 4 Beaufort of minder).
- *Nachtegaal *Luscinia megarhynchos* - 5 oktober 1982 1 ex. doodvondst

- *Zwarte Roodstaart *Phoenicurus ochruros* -
 6 mei 1981 1 tp (09-10.00u; Z 4)
 14 september 1982 1 tp (07-08.00u; Z 1)
 19 oktober 1978 1 tp (14-15.00u; ZW 3)
- *Gekraagde Roodstaart *Phoenicurus phoenicurus* - Uitsluitend ter plaatse vertoevend vastgesteld in mei, september en oktober bij zachte oostelijke wind.
- *Paapje *Saxicola rubetra* - 30 mei 1979 1 tp (09-10.00u; ZO 2)
- *Roodborsttapuit *Saxicola torquata* - 7 april 1981 1 tp (15-16u; NW 1)
- *Tapuit *Oenanthe oenanthe* - Waarnemingen uit april (1), september (5), oktober (2) en november (1). Diverse malen daadwerkelijk langstrekkend gezien.
- *Beflijster *Turdus torquatus* - 6 maart 1980 1 Z (10-11.00u; ZW 5)
- *Merel *Turdus merula* - Enkele verspreide voorjaarswaarnemingen; in het najaar vooral gezien in okt, het meest tijdens trek van andere lijstersoorten bij oostelijke winden.
- *Kramsvogel *Turdus pilaris* - Een waarneming uit april (10 apr 1981) en af en toe in okt en nov gezien (winden tussen ZO en W).
- *Zanglijster/Koperwiek *Turdus philomelos/iliacus* - In maart en begin april werden af en toe Zanglijsters en een enkele Koperwiek gezien. Vanaf half september en vooral in oktober en begin november werden Zanglijsters en vooral Koperwieken regelmatig waargenomen (vooral Z- en O-waarts vliegend), met name bij stevige oostenwinden. In de tweede helft van okt 1982 werden grote aantallen waargenomen (vnl. Koperwiek), waarvan vele exemplaren van uitputting in zee terecht kwamen en dan vaak door meeuwen en/of jagers werden opgegeten.
- *Grote Lijster *Turdus viscivorus* -
 9 april 1981 1 O (08-09.00u; ZO 1)
 2 oktober 1981 2 Z (06-07.00u; ZW 4)
 14 oktober 1981 1 Z (08-09.00u; NW 5)
 14 oktober 1982 2 Z (08-09.00u; Z 4)
- *Sprinkhaanrietzanger *Locustella naevia* -
 6 mei 1981 1 tp (09-11.00u; Z 4)
- *Bosrietzanger/Kleine Karekiet *Acrocephalus palustris/scirpaceus* -
 In sept en begin okt 1982 werden 3 ex. tp waargenomen.
- *Braamsluiper *Sylvia curruca* -
 27 april 1978 1 tp (09-10.00u; ZO 3)
 8 mei 1981 1 tp (08-09.00u; ZO 2)
 30 september 1982 1 tp (13-14.00u; N 3)
- *Tuinfluiter *Sylvia borin* - Enkele waarnemingen van ter plaatse verblijvende vogels uit half sept en begin okt.
- *Zwartkop *Sylvia atricapilla* - Twee waarnemingen van vogels ter plaatse uit april en een uit begin mei. Verder regelmatig ter plaatse vastgesteld in de eerste helft van oktober (wind ZW tot ZO, 4 Beaufort of minder).
- *Bladkoning *Phylloscopus inornatus* -
 9 september 1982 1 tp (11-12.00u; Z 1)
- *Tjiftjaf/Fitis *Phylloscopus collybita/trochilus* - Enkele gevallen uit april en mei. In sept (vnl. Fitis) en oktober (vnl. Tjiftjaf) af en toe ter plaatse vastgesteld (wind tussen ZW en ZO, 4 Beaufort of minder).
- *Goudhaantje *Regulus regulus* - Enkele waarnemingen van tp verblijvende vogels uit eind maart en begin april. Voorts een geval uit sept en enkele uit okt, het merendeel bij wind tussen NO en Z (3 Beaufort of minder).
- *Vuurgoudhaantje *Regulus ignicapillus* - Het meest gezien in sept (wind N-ZO, 3 Beaufort of minder), enkele oktobergevallen en een voor

jaarswaarneming (7 april 1981).

- *Grauwe Vliegenvanger *Muscicapa striata* -
8 september 1982 1 tp (15-17.00u; NW 4)
17 september 1982 1 tp (07-08.00u; O 3)
- *Kleine Vliegenvanger *Ficedula parva* -
9 september 1982 2 tp (14-27.00u; NO 2)
11 oktober 1982 1 tp (11-12.00u; Z 3)
- *Staartmees *Aegithalos caudatus* -
11 oktober 1982 1 tp (12-13.00u; Z 3)
- *Zwarte Mees *Parus ater* -
1 oktober 1981 1 tp (13-14.00u; ZO 2)
11 oktober 1982 1 tp (11-12.00u; Z 3)
- *Koolmees *Parus major* - 22 september 1981 1 tp (09-10.00u; Z 3)
- *Grauwe Klauwier *Lanius excubitor* - 24 mei 1978 1 doodvondst
- *Kauw *Corvus monedula* - Enkele trekwaarnemingen uit eind maart/begin april en half oktober (wind NO-Z, minder dan 3 B).
- *Roek *Corvus frugilegus* - Twee aprilgevallen (NO 3) en enkele waarnemingen uit oktober en november (Z-NW < 5 B).
- *Spreeuw *Sturnus vulgaris* - Regelmatig in het voorjaar gezien, het meest in maart en begin april (vrij klein aantal, < 200 per dag, geen overheersende trekrichting, bij zachte wind uit NW tot O); slechts enkele mei, september en decembergevallen, maar veel gezien in oktober en november, het minst bij wind uit N tot NO.
- *Huisemus *Passer domesticus* - 9 mei 1979 1 tp (14-15.00u; NW 4)
- *Ringmus *Passer montanus* - enkele gevallen ter plaatse uit april/begin mei (ZO-Z, < 5 B); 1 oktobergeval:
19 oktober 1982 19 Z, 5 tp (13-15.00u; ZW 3)
- *Vink *Fringilla coelebs* - Regelmatig oostwaarts trekkend in maart en april (NO-Z, < 5 B); 2 meigevallen en in het najaar hoofdzakelijk in oktober zien langstrekken (ZO-ZW, < 7 B).
- *Keep *Fringilla montifringilla* - 8 april 1981 1 tp (07-08.00u, ZO 1), verder enkele waarnemingen van vogels ter plaatse in oktober.
- *Groenling *Carduelis chloris* - Enkele waarnemingen in oktober bij zwakke Z of ZW wind.
- *Putter *Carduelis carduelis* - 7 mei 1981 1 tp (07-08.00u; ZO 2)
- *Sijs *Carduelis spinus* - 11 oktober 1982 1 tp (16-18.00u; O 4)
22 oktober 1982 1 Z (13-14.00u; ZW 3)
- *Kneu *Carduelis cannabina* - Vrij geregeld langstrekkend in april (NO-ZO, < 4 B).
- *Sneeuwgorz *Plectrophenax nivalis* -
22 oktober 1982 1 Z (10-11.00u; Z 3)
14 november 1979 1 Z (09-10.00u; ZO 5)
- *Ortolaan *Emberiza hortulana* - 27 april 1978 1 tp (17-18.00u; ZW 4)
8 mei 1980 1 tp (10-11.00u; ZO 3)
- *Rietgorz *Emberiza schoeniclus* - 11 maart 1980 1 tp (14-15.00u; O 1), verder enkele waarnemingen van trekkende exemplaren in oktober (ZO-Z, < 4 B).

Vleermuizen en zeezoogdieren

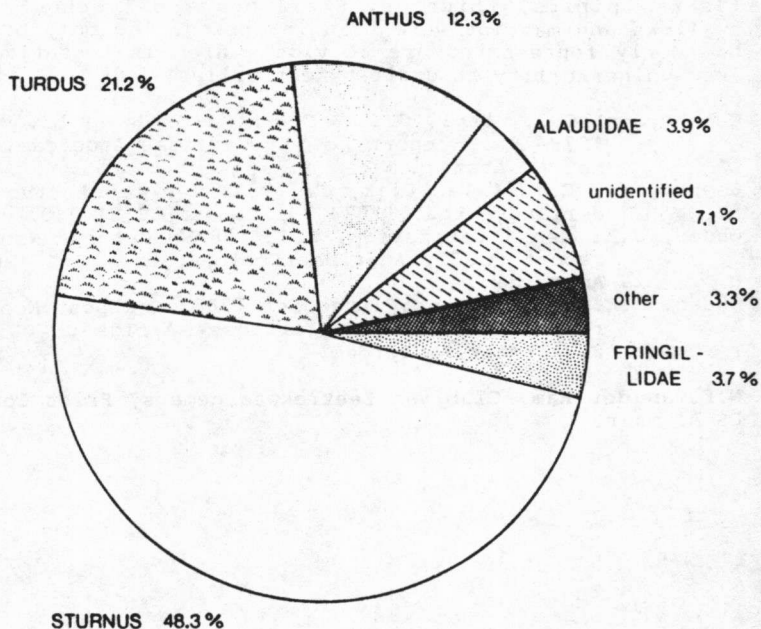
- *vleermuis spec. - 10 september 1982 1 tp (07-08.00u; ZO 4)
- *Gewone Zeehond *Phoca vitulina* - 20 april 1978 1 tp (09-10.00u; ZO 4)
- *Grijze Dolfijn *Grampus griseus* - 10 mei 1979 2 N (08-09.00u; N 2)
- *Bruinvis *Phocoena phocoena* - 12 oktober 1981 1 Z (11-12.00u; W 3)
18 oktober 1978 1 Z (13-14.00u; N 4)

Discussie.

Het is niet erg zinvol de bovenstaande gegevens al te diepgaand te bespreken en te interpreteren, daar de gebruikte telmethode (zie Camphuysen *et al.* 1982, Camphuysen & Van Dijk 1983) verre van ideaal is voor tellingen van overvliegende landvogels. Echt vergelijkbare tellingen van zangvogels op zee, waarmee op de Meetpost vastgestelde trends zouden kunnen worden vergeleken, zijn bij mijn weten niet voorhanden. Vergelijking, met name in soortsaamenstelling, zou verder kunnen plaatsvinden met de resultaten van landtrekposten van de LWVT langs de Hollandse kust. Dit overzicht kan voor de interpretatie van hun gegevens wellicht belangrijke informatie verschaffen.

De meeste soortgroepen zijn wel op de MpN vastgesteld, en ook het totaal aantal soorten is van dien aard, dat men kan stellen dat praktisch alle soorten zangvogels die enige vorm van trekgedrag vertonen hier kunnen worden vastgesteld.

n = 29533

figuur 1. Soortsaamenstelling van de op Meetpost Noordwijk waargenomen zangvogels, 1978-82 (zie ook tabel 1).

figure 1. Species composition of passerines observed at Meetpost Noordwijk, 1978-82 (see also table 1).

Zoals te verwachten viel, is een groot aantal soorten vrijwel uitsluitend ter plaatse waargenomen en dan vaak nog in geringe aantallen. Dit betreft nachttrekkers en soorten die in vlucht niet of moeilijk herkenbaar (of zelfs maar waarneembaar) zijn, zoals zangertjes, vliegenvangers, roodstaarten, mezen, Winterkoning, Roodborst en Heggemus.

De meeste langstrekkende vogels werden in het najaar vastgesteld, wanneer de stuwung langs de Hollandse kust het sterkst is. Dit betrof overwegend leeuweriken, piepers, lijsters, spreeuwen en vinken. Verder valt op dat de zwaluwen hoofdzakelijk in het voorjaar werden gezien.

Hoewel het trekbeeld in details hier en daar licht afwijkt van wat van de kust bekend is, komt het in het algemeen goed overeen. Er zijn geen soorten die als grote afwezigen vermeld kunnen worden op de MpN. Hooguit zou gesuggereerd kunnen worden dat de grotere vogels, zoals duiven en kraaiachtigen, weinig gezien zijn. Dit kan wellicht verklaard worden doordat deze soorten (vooral in het najaar) minder gevoelig zijn voor verdrifting de zee op bij oostelijke winden.

Summary In conclusion to a series of extensive reports on seabirds and coastal species, observed in 1978-82 at Meetpost Noordwijk (a platform 9 km west of Noordwijk, Zuid-Holland; Camphuysen *et al.* 1982), a review is given of all non-seabirds and marine mammals observed (table 1 and figure 1). Most important passerine families have been recorded, many of which (almost) exclusively resting on the platform after nocturnal migration (e.g. flycatchers, warblers, goldcrests etcetera). Most of the passerines actually migrating were recorded in autumn (larks, pipits, thrushes, Starlings and finches). Remarkably, most swallows and martins were seen in spring. The only birds which seem to be poorly represented are corvids, which is tentatively attributed to less vulnerability to drift by easterlies.

Camphuysen, C.J., Keyl, G.O. & Ouden, J.E. den 1982. Meetpost Noordwijk 1978-1981, report no. 1, Gaviidae-Ardeidae. CvZ, MpN-verslag no. 1, Amsterdam.

Camphuysen, C.J. & Van Dijk, J. 1983. Zee- en kustvogels langs de Nederlandse kust, 1974-79. Limosa 56:81-230.

Ouden, J.E. den & Camphuysen, C.J. 1983. Meetpost Noordwijk 1978-1981, report no. 2, Anatidae-Scolopacidae. CvZ, MpN-verslag no. 2, Amsterdam.

Ouden, J.E. den & Ham, N.F. van der 1988. Meetpost Noordwijk 1978-1982, report no. 3, Stercorariidae- Alcidae. CvZ, MpN-verslag no. 3, Alkmaar/Amsterdam.

N.F.van der Ham, Club van Zeetrekwaarnemers, Frits Conijnlaan 17, 1815 DS Alkmaar.